

Tot i els canvis, encara avui l'Església continua tenint un caire alegre en aquests dies.

Uns hi van per motius estrictament religiosos, d'altres perquè és costum de festa major, mentre alguns faran l'acostumada tertúlia a la porta tot esperant que surtin els altres.

El tercer element, dedicat a la institució del fadrinatge, mostra aquest grup com a motor de la festa, responsable de l'organització i de les relacions de la comunitat i els músics amb les institucions civils i religioses.

Els fadrins tradicionalment s'han ocupat del lloguer dels músics i del seu allotjament. Per aquest motiu han organitzat sempre rifes, banderoles, entrades, programes, bar...

Una altra tasca que els ocupa és el muntatge de les infraestructures (escenaris, veles, etc.).

Altres comeses pròpies dels fadrins, avui desaparegudes, eren la cambra o comuna i les rondes i serenates a noies i autoritats.

El finançament era i és aportat per les activitats que organitzaven els fadrins i en part per l'aportació econòmica de l'Ajuntament.

El quart element integrador són els músics. Aquí s'ha tingut en compte el seu rol en el ball i en altres moments de la festa d'ahir i d'avui. Se centra també en els records d'antigues formacions musicals i dels seus elements, tant si es tracta d'orquestrats, com de músics en solitari.

L'acompanyament musical en les festes pallareses s'ha caracteritzat per la presència de dos tipus de formacions que han evolucionat paral·lelament. Grups de músics com la Lira Ateniense o Los Muchachos del Jazz han coexistit amb músics en solitari com Escultó, Agneta d'Estaron, Ferrets de València o Paulet d'Isabarre. Aquests dos models s'han complementat segons la disponibilitat econòmica o la importància de la festa.

El seu repertori anava lligat, l'una banda, als actes cívics i religiosos de la festa major, i de l'altra, a la música de ball que portava la moda europea o americana.

En tractar l'ofici de músic, s'han tingut en compte els aspectes de formació musical i les condicions laborals i socials al llarg del temps, sempre recolzades en les experiències dels mateixos protagonistes i dels seus familiars i amics.

En el cinquè i últim àmbit convergeixen els altres quatre elements integradors, de manera que es converteix en l'element central de la festa i el ball.

És aquí on es concentren i es fan realitat les il·lusions i les expectatives. On les relacions afectives es podran manifestar obertament en societat. I tot i que avui l'Esquerrana ha perdut aquest nivell de relació, s'ha convertit en un símbol de la identitat del poble. Aquesta tradició reproduceix i reviu el passat, enforteix en l'individu el sentiment de pertànyer a una comunitat.

Avui quan sentim a dir que «tot ha canviat» constatem una evolució que fa la festa dins el marc cultural i social en què està immersa. Actualment, el motiu principal de relació cara a cara ha deixat pas a l'expressió d'un símbol d'identitat, que per a molts no té importància en el seu origen, sinó en el fet que és pura i simplement festa.

Així doncs, no hem fet altra cosa que exposar conjuntament el que hem anat recollint engruna a engruna, i esperem que qui més en sàpiga, més hi digui.

Serveixi aquesta exposició i la publicació que n'ha fet Edicions El Mèdol de Tarragona, com a homenatge a les persones de la vall d'Àneu i del Pallars Sobirà que han compartit amb nosaltres les seves vivències, així com a les famílies i els amics que ho han fet possible i que resten en l'anonimat.

Jornades Iberoamericanes d'Etnomusicologia. II Trobada d'Etnomusicòlegs Iberoamericans (Barcelona, del 30 de juny al 2 de juliol de 1995)

Josep Martí i Pérez
Departament de Musicologia
Institució Milà i Fontanals (CSIC, Barcelona)

Amb la denominació de Jornades Iberoamericanes d'Etnomusicologia, es realitzà a Barcelona la II Trobada d'Etnomusicòlegs Iberoamericans que donaven continuïtat a unes primeres jornades de treball que tingueren lloc a Lisboa en el mes de març de 1994. La trobada, organitzada per la Secció d'Etnomusicologia del Departament de Musicologia de la Institució Milà i Fontanals (CSIC) i pel Consell Català de la Música, reuní un nodrit grup d'etnomusicòlegs americans i europeus amb el tema de discussió «Música i etnicitat: processos de globalització i diversificació».

Les Jornades Iberoamericanes d'Etnomusicologia s'articularen a través de tres blocs. El primer estava constituït per la participació del Grup Iberoamericà d'Etnomusicologia, grup creat el 1993 amb la finalitat de potenciar els contactes entre etnomusicòlegs iberoamericans i de la península Ibèrica. El segon bloc el formaven diversos etnomusicòlegs hispanoamericans convidats pel Consejo Iberoamericano de la Música; i el tercer, i per iniciativa del Consell Català de la Música, estava dedicat a la investigació local catalana representada per alguns dels seus principals exponents.

Les identitats col·lectives es forgen a través de l'ús que els grups fan de la cultura. La mú-

sica, doncs, no és tan sols un fidel exponent de l'etnicitat sinó que contribueix així mateix a la construcció de la identitat grupal. Aquest fou un aspecte central de la temàtica tractada a la trobada. Però entre les diverses qüestions plantejades mereix destacar-se, a més, la de les relacions existents entre les músiques etnicitàries i els actuals processos de globalització que, si per una part constitueixen poderosos mitjans d'homogeneïtzació, per l'altra no inhibeixen, sinó tot el contrari, la formació i la perpetuació de signes identitaris. Modernització i etnicitat no són dos fenòmens contradictoris, tal com havien estat considerats per la sociologia en un principi, sinó que poden coexistir en perfecte règim de complementarietat. Hi ha la necessitat social de la diferència, i la música constitueix un valuós recurs expressiu per a aquesta necessitat.

Tots aquests aspectes es posaren clarament de manifest en bona part de les comunicacions presentades a la trobada: identitats narratives i música (P. Vila), representacions (en el sentit de Bourdieu) sobre la música brasilera en els mitjans de comunicació nord-americans (M.E. Lucas), música i etnicitat en el País Basc (G. Ibarretxe), cançó emblemàtica (J. Alats), diverses comunicacions presentades sobre el tango, etc.

Si la qualitat de la major part de les comunicacions presentades fou l'aspecte més positiu de les Jornades, cal dir també no gens menys que en aquesta trobada no es va aconseguir encara posar en pràctica una de les idees inicials del grup: organitzar les Jornades de manera que tinguessin una articulació àgil i que propiciessin una major interacció i discussió entre els participants del que és habitual en aquest tipus de trobades on molt sovint el diàleg establert va poc més enllà del mer ritual formalista de rigor. Les discussions no hi mancaren pas; però un programa massa apretat i la fidelitat a les formes més convencionals de presentació de treballs desplaçà bona part dels debats fora dels marcs oficials de les Jornades: la cafeteria o les cerveseries de la porticada plaça Reial de Barcelona es van constituir en addicionals seus informals de la trobada. Per a les pròximes Jornades, que esperem poder fer a Rio de Janeiro al començament de 1997, es va convenir a recórrer un xic més a la imaginació per poder oferir un marc organitzatiu més en consonància amb els interessos del grup.

Però en definitiva, els resultats de la trobada foren francament profitosos i l'interès del seu contingut queda perfectament reflectit en les diferents comunicacions presentades:

A. Grup Iberoamericà d'Etnomusicologia:

— *Música i etnicitat: una introducció a la problemàtica.* Josep Martí i Pérez

— *Identidad étnica y la música vasca.* Gotzon Ibarretxe

— *Ballade et nationalisme.* Anne Caufriez

— *Louvor, música popular e mídia evangélica: O uso de músicas tradicionais em um determinado contexto de globalização.* Samuel Araujo

— *Choro: La difusión de un género popular brasileño.* Ricardo Cancio

— *Mudanças de padroo rítmico nas gravações de samba carioca, 1917-1937.* Carlos Sandroni

— *Esboço de uma Teoria da Música: para além de uma Antropologia sem Música e de uma Musicologia sem homem.* Rafael José de Menezes Bastos

— *A Nação Folclórica: projecção nacional, política cultural e etnicidade em Portugal.* Joao Soeiro da Carvalho

— *Recepción del tango rioplatense en Italia.* Enrique Cámara de Landa

— *Sentido y sentidos en el tango.* Ramón Pelinski

— *Componentes simbólicos en la transregionalización del tango.* Irma Rulz

— *Identidades narrativas y música. Una primera propuesta teórica para entender sus relaciones.* Pablo Vila

— *Wonderland Musical: notas sobre as representações da música popular brasileira na mídia americana.* Maria Elizabeth Lucas

— *Cantar juntos el himno para construir el grupo.* Jaume Aïats

— *Lecturas del heavy metal en Barcelona: puristas y radicales.* Sílvia Martínez

— *Identité culturelle et la musique de la Martinique.* Monique Desroches

B. Membres del Consejo Iberoamericano de la Música:

— *Las subculturas musicales de Chile.* Manuel Dannemann

— *Más allá del afrourbanismo.* Victoria Eli

— *Aires de la tierra: Criollos, Indios y mestizos en las imágenes auditivas de Bolivia.* Walter Sánchez

— *Dialécticas musicales en la cultura popular.* Benjamín Yépez

C. La investigació etnomusicològica a Catalunya:

— *La música tradicional catalana en el noucentisme, la recerca científica i les accions per a la seva 'riproposta'.* Josep Crivillé

— *L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.* Josep Masot

— *Els aspectes musicals del patrimoni etnològic: una recerca de quinze anys.* Salvador Palomar i Salvador Rebés

— *Quinze anys d'investigació i de treball de camp.* Ignasi Roviró.

Les actes d'aquestes Jornades Iberoamericanes d'Etnomusicologia es troben en procés de publicació.

Primeres Jornades d'Etnologia, Jocs, esports i competicions

M. Carme Queralt i Tomàs
Museu del Montsià



Els dies 5, 6, 7 i 8 d'octubre de 1995 van tenir lloc al Museu del Montsià i a diversos municipis de la comarca del Montsià (la Sénia, Santa Bàrbara, Masdenverge, Sant Jaume d'Enveja, Sant Carles de la Ràpita i Amposta) les Primeres Jornades d'Etnologia de l'Ebre. Jocs, esports i competicions tradicionals, organitzades conjuntament pel Museu del Montsià, el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana (CPCPTC) i l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya (INEFC) Centre de Lleida.

L'objectiu fou oferir, des de les comarques de l'Ebre com a punt de trobada, una mostra viva de la riquesa del patrimoni etnològic català, i una ocasió per mostrar les moltes possibilitats que ofereix la difusió i la restitució d'aquest patrimoni de l'Ebre, tant a nivell local, com per al conjunt de Catalunya, a través de l'organització anual d'un seguit d'activitats